

DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2021-31-186-196>
УДК 37.018.43:78

Борщуляк Альона Мирославівна,

кандидат мистецтвознавства, доцент,
доцент кафедри музичного мистецтва

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Кам'янець-Подільський, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2734-8395>

alyona_bor@ukr.net

Лаврентьєва Надія Володимирівна,

кандидат педагогічних наук, викладач кафедри музичного мистецтва

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Кам'янець-Подільський, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4198-2330>

nadijkamusic@gmail.com

**ПРОБЛЕМИ ТА ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ КОНЦЕРТМЕЙСТЕРА В УМОВАХ
ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ**

Анотація. У статті здійснено аналіз проблем організації роботи концертмейстера в умовах дистанційного навчання у мистецьких закладах освіти з використанням системного підходу. Описуються знання, уміння, навички та якості, якими необхідно володіти концертмейстеру для повноцінної професійної діяльності. Концертмейстерське мистецтво розглядається як важлива і невід'ємна частина музичного виконавства й освіти. По праву цей вид діяльності належить і до музичної педагогіки. Відзначено універсальний характер діяльності концертмейстера, який поєднує виконавську та викладацьку справу. Виявляються важливі аспекти та специфіка роботи концертмейстера зі студентами-музикантами з використанням дистанційних технологій.

Проаналізовано низку праць, у яких автори оперативно відреагували на впровадження дистанційних форм роботи у сфері музичної освіти. Розглянуто основні напрямки роботи концертмейстера, переваги та недоліки при онлайн взаємодії з солістом або ансамблем. Наголошується увага на програмному забезпеченні, яке може використовуватись для індивідуальних та колективних занять, це – Zoom, Google Meet, Skype, Viber, Messenger, Telegram. Усі вони відрізняються за кількістю можливих учасників та не всі можуть бути застосовані для групових занять. У них надається можливість створювати якісний відеозв'язок, що дозволяє учасникам обговорити драматургію музичного твору, проаналізувати художньо-образний зміст, окреслити проблемні питання, що виникають у процесі виконавства. Постійною практикою має бути зворотній зв'язок зі студентами та контроль опанування ними творів.

У статті виділено основні етапи роботи концертмейстера в умовах праці зі застосуванням дистанційних технологій.

Ключові слова: концертмейстер; дистанційне навчання; програмне забезпечення; акомпанемент; соліст; піаніст; ансамбль.

1. ВСТУП / INTRODUCTION

Постановка проблеми. Мистецтво клавирного акомпанементу почало формуватися близько трьох століть тому, а процес становлення професії концертмейстера завершився лише в ХХ столітті та набув власні специфічні риси й особливості. Сьогодні на кафедрі музичного мистецтва Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка студенти мають змогу здобувати навички мистецтва акомпанементу, вивчаючи навчальну дисципліну «Основний музичний інструмент та концертмейстерський клас», що передбачає не лише оволодіння студентами високим рівнем виконавства на музичному інструменті та опанування методикою навчання в класі основного музичного інструмента, але й освоєння практики виконавсько-концертмейстерської роботи.

Проте пандемія COVID 19 різко внесла корективи в освітній процес й ініціювала трансформацію основних сфер життєдіяльності суспільства. Складні життєві умови невпинно змушують шукати нові підходи до навчання та види роботи. З'явившись ще в останній третині ХХ століття, дистанційна освіта сьогодні стала досить актуальною, адже в умовах карантину вона є єдиною можливою формою освітнього процесу. Завдяки розвитку сучасних технологій освітні заклади мають змогу забезпечувати освітній процес.

Особливо складно працювати мистецьким спеціальностям, що потребують набуття практичних навичок, безпосереднього спілкування та очних індивідуальних занять. І якщо під час викладання дисциплін музично-теоретичного циклу за допомогою використання дистанційних форм можливо досягнути високої результативності навчання, то дисципліни виконавського напрямку, зокрема ті, які потребують концертмейстера, мають певні труднощі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сфері музичної освіти науковцями упродовж пандемії було створено праці, в яких автори ефективно зреагували на впровадження дистанційної форми навчання та роботи. А. Бондаренко окреслив проблемні питання, що виникають у виконавській діяльності при введенні дистанційних форм навчання [1]. У статтях А. Краснової, М. Ярославцевої та С. Пехаревої визначено методи та форми підготовки студентів ЗВО до науково-дослідницької діяльності під час дистанційного навчання [2]. В. Сологуб у своїй публікації визначив особливості впровадження дистанційного навчання у класі гітари [3]. Проблеми та особливості роботи під час дистанційного навчання були опрацьовані в низці науково-методичних розробок. У статті Л. Васильєва описує досвід формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до використання технології дистанційного навчання [4]. Методичні аспекти роботи піаніста-концертмейстера розглядаються в працях В. Зоріна [5], І. Кравченка [6].

Незважаючи на значну кількість наукових доробок в галузі дистанційної освіти, проблема роботи концертмейстера із застосуванням дистанційних технологій виявилася маловивченою, що й пояснює актуальність і наукову перспективність цього дослідження.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Мета статті – визначити особливості та основні проблеми роботи концертмейстера в умовах дистанційного навчання.

Для досягнення мети дослідження було визначено такі **завдання**: проаналізувати наукові джерела з досліджуваної тематики; виділити основні проблеми, що виникають в умовах впровадження технологій дистанційного навчання; впровадити нові методи, прийоми та етапи організації освітнього процесу за допомогою онлайн простору.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH FINDINGS

У наш час праця концертмейстера в різноманітні видів музичної діяльності є досить важливою, але часто недооціненою. Професійний концертмейстер вміло поєднує універсальне та індивідуальне. Це музикант, виконавець, педагог та психолог, який володіє унікальними якостями – виконавською технікою, досвідом, ерудицією. Т. Грінченко звертає увагу на те, що одним із перших значень поняття «концертмейстер» в історії музичного виконавства було «майстер концерту» [7, с. 280].

Етимологія терміну «концертмейстер» пов'язана з італійським *concerto* (суголосся, гармонія, злагода); *concertare* (узгоджувати, улаштовувати, домовлятися, настроювати, концертувати) [8, с. 561] та німецьким *meister* (фахівець якогось ремесла, той, хто досяг досконалості в певній галузі, майстер), що походить від лат. *magister* (начальник, учитель, керівник) [9, с. 363] А отже, концертмейстер – це «майстер узгодження». В англомовних країнах поняття «Vocal Coach» (тренер вокалістів) позначає піаністів, які працюють з вокалістами, у німецькомовних – «Meister Lied».

Зазвичай словники визначають термін концертмейстер як:

- Перший скрипаль – соліст симфонічного або оперного оркестру, який в разі потреби може виконати функції диригента.
- Музикант, який очолює одну з груп симфонічного або оперного оркестру.
- Піаніст, який співпрацює з індивідуальними або ансамблевими виконавцями в процесі розучування і виконання партій та концертних творів [10].

Багато десятиліть поняття «концертмейстер» характеризувало музиканта, який керує оркестром, пізніше – групою інструментів у оркестрі. Концертмейстерство як окремий різновид виконавства з'явилося у другій половині XIX століття, коли розмаїття романтичної камерної, інструментальної музики та пісенно-романсової лірики потребували особливого вміння акомпанувати солісту. Слід пригадати, що на початку XIX століття почав відбуватися процес розмежування окремих музичних

професій – композитора, виконавця і вчителя. Пройшовши тривалий шлях розвитку, виконавство досягнуло визнання як самостійного виду мистецтва. Фігура виконавця, інтерпретатора творів різних композиторів увійшла як звичне явище до музичного життя Європи. Стало можливим говорити про виконавський зміст та певні закони виконавського мистецтва.

Секретів майстерності концертмейстера багато, та найголовніший полягає у тому, щоб творити спільну справу, яка називається музикою. На відміну від піаніста-соліста, концертмейстерська робота здійснюється в процесі взаємодії творчої тріади «педагог-соліст-піаніст». Концертмейстер в даному випадку виступає посередником. Істотне значення має відношення педагога до концертмейстера, ступінь довіри в професійному і людському плані.

Слід відзначити універсальний характер діяльності концертмейстера, який поєднує виконавську та викладацьку справу. В. Зорін досить влучно окреслює виконавський бік концертмейстерської справи, що саме «концертмейстер має представляти себе як технічно досконалого артиста, який здатний відповідати високим вимогам, які висуваються перед будь-яким музикантом-солістом. Це – знання музичного класичного репертуару, вміння грати з дотриманням усіх вимог, що висуваються у кожному творі, з урахуванням його технічних і художніх особливостей» [5, с. 42].

Але як можна досягнути творчого тандему під час дистанційного навчання, адже в умовах пандемії проблеми музичної освіти онлайн постають досить гостро. Насамперед необхідно звернутись до визначення поняття «дистанційне навчання» та засобів за допомогою яких воно здійснюється. Науковці визначають дистанційне навчання як «сукупність технологій, що забезпечують надання здобувачам освіти основного обсягу наукового матеріалу, інтерактивну взаємодію між здобувачами освіти й викладачем у процесі навчання, надання здобувачам освіти можливості самостійно працювати з навчальним матеріалом» [2, с. 167].

Інноваційні технології, на нашу думку, не повинні розглядатися лише як інструмент упровадження дистанційного навчання. Мультимедійні засоби, інтернет-технології, спеціалізоване програмне забезпечення, електронні навчальні посібники та підручники належать до інформаційно-комунікаційних технологій навчання без яких сучасна освіта не може обійтись. Наразі для організації роботи викладачів та навчання студентів активно використовується мережа Інтернет. Це і електронна пошта, і різноманітні пошукові системи, освітні портали і, навіть, соціальні мережі (Facebook та Instagram). Тенети інтернету вже давно стали джерелом інформації, а також зручним доступним способом отримати її.

Мультимедійні програми дозволяють підготувати різноманітні презентації із графічною, анімаційною, текстовою, аудіо- та відеоінформацією. Офісне програмне забезпечення може використовуватися викладачами для написання навчально-методичного матеріалу, а також для виконання студентами домашніх завдань. Відповідно в якості електронної навчально-методичної підтримки при очному навчанні студентів використовуються електронні підручники та навчальні посібники.

Освітні платформи під час дистанційного навчання виступають основою взаємодії викладача і студента.

Аналіз наукових досліджень дає можливість стверджувати, що для впровадження дистанційного навчання на факультетах мистецького спрямування найбільш перспективним для теоретичних дисциплін є використання системи MOODLE. Основною особливістю системи MOODLE є введення сучасних стандартів електронного мережевого навчання, а також активне залучення здобувачів вищої освіти до самостійного набуття професійних знань, навичок та умінь. У системі є можливість комунікації з викладачем для сумісного вирішення завдань і виконання проєктів, участі у семінарах і конференціях, отримання консультацій та допомоги. Впровадження системи дистанційного навчання MOODLE для майбутніх педагогів-музикантів допомагає вберегти інформацію від старіння, що є важливим в умовах постійно змінюваних технологій. Стосовно теоретичних дисциплін можна розглядати використання дистанційного навчання як можливість удосконалення фахової підготовки майбутніх педагогів-музикантів. Дистанційне навчання володіє значними перевагами: безпечність в умовах пандемії Covid 19; сучасні телекомунікації; відкрите навчання; свобода вибору місця, часу, темпу навчання; електронна пошта, відеоконференції; мультимедійні програми, презентації, ігри; комп'ютерні навчальні програми, тести.

Необхідно відзначити зручність дистанційного навчання: студент самостійно обирає час і місце для навчання, що дозволяє йому працювати чи паралельно навчатися на стаціонарі в іншому місті чи навіть країні. Окрім того, заміна конспектів електронними ресурсами та новітніми методами навчання, а також постійні консультації з викладачем надають цій формі додаткові переваги.

Проте заміна звичних форм роботи на дистанційні потребує значних зусиль, як з боку викладачів, концертмейстерів, так і студентів, володіння сучасними гаджетами та певними програмами. Учасники освітнього процесу перебувають віддалено один від одного і мають змогу спостерігати за діями один одного тільки через спеціальні засоби зв'язку – телефон, комп'ютер, ноутбук тощо.

Такі програмами як Zoom, Google Meet, Skype, Moodle надають можливість створювати якісний відеозв'язок. У цих програмних додатках є функція – демонстрація екрану, яка дозволяє показувати презентації, відео, таблиці, графіки, схеми, нотний текст. За допомогою популярної платформи Zoom (за наявності відмінного технічного забезпечення) можливо проводити якісні практичні заняття з музично-виконавських дисциплін. Безкоштовна версія дає змогу охопити аудиторію до 100 чоловік, а також займатися з кожним студентом індивідуально. Час, відведений у безкоштовній версії, становить до 40 хв.

Під час очного навчання відтворення візуальних матеріалів є не настільки простим. Проте коли мова йде про практичні навички, їх опанування викликає труднощі, особливо це стосується колективних форм роботи, зокрема тих, які потребують концертмейстера.

Окрім вище перелічених додатків, які можуть застосовуватись в освітньому процесі, для проведення індивідуальних онлайн-занять з музичного мистецтва можна

використовувати такі програмами як Viber, Messenger, Telegram та інші, що відрізняються за кількістю можливих учасників та не всі можуть бути застосовані для групових занять. Й хоча за допомогою сучасних засобів зв'язку можна передавати як аудіальну, так і візуальну інформацію, але не можливо встановити тактильний контакт.

Дистанційне навчання мистецьких дисциплін виконавського напрямку має низку недоліків: недосконалість технічного забезпечення учасників навчання; швидкість та якість інтернету; затримка при передаванні інформації через Інтернет; фіксований ракурс відео; відсутність тактильного контакту.

Якість зображення і звуку, що передається та сприймається комп'ютерними засобами може бути різною. Науковці зазначають, що вона залежить як від технічного забезпечення учасників дистанційного навчання, так і від швидкості інтернету. Необхідно пам'ятати про те, що в деяких програмних додатках, зокрема у Skype, передача звуку припиняється, коли сигнал починає надходити від співрозмовника.

Під час гри на музичному інструменті онлайн студент повинен заздалегідь зафіксувати пристрій у певному положенні, адже руки мають бути вільні для виконання твору. Тому викладач має змогу спостерігати за студентом лише з одного ракурсу.

Значною проблемою дистанційного навчання на мистецьких спеціальностях є затримка, що виникає при передаванні інформації через Інтернет-мережу (ІАМ). А. Бондаренко відзначає важливість етапів, які проходить звуковий або відеосигнал при використанні цифрових засобів зв'язку – «запис і кодування відеосигналу, передавання від кодуючого пристрою до медіасерверу, оброблення потоку медіасервером, передавання до клієнта, декодування та відображення на пристрої користувача» та наводить рекомендації Міжнародного союзу електрозв'язку від 2003 року, де вказувалося, що «затримка при односторонньому передаванні не повинна перевищувати 0,4 с. У пізніших публікаціях висока якість зв'язку характеризується затримкою до 0,2 мс.» [1, с. 71].

А. Бондаренко – концертмейстер Київського національного університету культури і мистецтв провів експеримент, з визначення затримки відтворення музичного тексту за допомогою програми Facebook Messenger. В результаті експерименту, дослідник встановив, що навіть за умов наявності хорошого сигналу інтернет мережі, виникає незначна затримка – 0,2 с. Під час викладання теоретичних дисциплін така затримка не має великого значення. Але за 0,2 секунди в темпі Vivace, що дорівнює 150 ударів на хвилину, виконавець може встигнути зіграти одну восьму ноту. Тому у разі ансамблевого співу та гри виникає часове розходження між учасниками, які чути будуть одне одного із затримкою приблизно на одну вісімку. Більше того, у зворотньому напрямі час передавання сигналу також становитиме 0,2 с. Музикантам, які будуть грати дуєтом і вступатимуть почергово, буде здаватися, що кожний запізнюється на 0,4 с. [1, с. 72].

Погодимось із думкою викладачів Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського Н. Лановенко-Мельник, С. Басовською, Л. Остапчук, О. Плакидюк, В. Хохланом, що «відсутність безпосередньо живого контакту зі студентом, наявність технічних складнощів проведення онлайн-уроків,

відсутність належного технічного забезпечення та інтернет-зв'язку ще раз підтверджує, що дистанційна форма навчання для мистецьких закладів освіти та для ВНЗ, які здійснюють підготовку вчителів музичного мистецтва, не є ефективною, а може існувати тільки як допоміжний і частковий засіб підвищення результативності професійної фахової підготовки» [11, с. 202].

Отже, в наш час досягнути якісного й одночасного виконання при ансамблевому співі та грі онлайн неможливо. Й виникає запитання, яким чином працювати концертмейстеру онлайн?

Рекомендацій може бути декілька. Насамперед потрібно підготувати якісний запис інструментального акомпанементу музичного твору. Виконання супроводу повинно бути професійним та високохудожнім. Можна створити різні варіанти одного твору. Якщо це хоровий твір можна записати окремі партії, або ж грати і кожний раз виділяти іншу партію. Задля полегшення процесу самостійної роботи студентів варто записати один і той самий твір у різних темпах – у більш повільному для розучування та в оригінальному для концертного виконання.

Якщо концертмейстер працює з вокалістом – вивчення твору можна розділити на декілька етапів. Спочатку записати мелодію твору, яку студент повинен прослухати кілька разів та вивчити. Завдання концертмейстера виразно проінтонувати та обрати відповідне туше, динаміку, штрихи. Наступним кроком є запис мелодії та акомпанементу. Концертмейстеру необхідно грати і за можливості дублювати мелодію. Третій етап – запис супроводу без мелодії, який можна розділити на кілька періодів. Спершу записати твір в середньому темпі, а надалі, в залежності від темпу та складності твору, записати оригінальний супровід.

Обов'язково потрібно прослухати запис, оцінити якість виконання та за потреби виправити недоліки. Концертмейстер своєю грою повинен творчо надихати студента на досконале виконання.

Необхідно пам'ятати про місця, де вокаліст чи виконавець на духових інструментах бере дихання. Всі ці нюанси необхідно заздалегідь обговорити й врахувати під час запису, можна також наспівувати про себе мелодію.

При наявності фермати слід узгодити її тривалість, вирахувати час фермати та синхронно продовжити виконання твору солістом і концертмейстером. Ця рекомендація стосується й пауз. Але в місцях, де у вокаліста звучить досить довге соло без супроводу, складно виконати його без прискорення, чи сповільнення, тому концертмейстер може тихо продублювати мелодію, після якої разом продовжити виконання твору.

Після самостійного опанування матеріалу студентами можна перейти до етапу онлайн-роботи, де до творчого процесу приєднуються всі учасники. За допомогою програмних додатків, зокрема Zoom та Google Meet, учасники колективних форм матимуть змогу обговорити драматургію музичного твору, проаналізувати художньо-образний зміст, окреслити проблемні питання, що виникають у процесі виконавства.

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ / CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH

У результаті проведеного дослідження виявлено, що професійний концертмейстер повинен володіти такими унікальними якостями, як виконавська техніка, досвід, ерудиція. Концертмейстерська робота відбувається в тісній взаємодії з солістом, або ансамблем та педагогом. На сьогоднішній день в умовах дистанційного навчання із застосуванням комунікаційних онлайн технологій, зокрема Zoom, Google Meet, Skype, Viber, Messenger, Telegram досягнути якісного й одночасного виконання при ансамблевому співі та грі онлайн з концертмейстером неможливо, оскільки найбільша проблема полягає в затримці звукового та відеосигналу. Серед можливих шляхів здійснення роботи концертмейстера в умовах дистанційного навчання є підготовка різних варіантів якісного аудіо та відео запису інструментального супроводу, котрі будуть використовуватися студентами під час вивчення музичних творів. Наступний колективний етап онлайн-роботи дозволить обміркувати інтерпретацію музичного твору, проаналізувати художньо-образний зміст та драматургію.

Охарактеризовані методи роботи концертмейстера були апробовані авторами під час карантину на заняттях з дисципліни «Основний музичний інструмент та концертмейстерський клас» в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка. Працюючи дистанційно концертмейстер повинен пристосовуватись до незвичних умов та набувати нових умінь. Адже без супроводу професійного концертмейстера твір не може звучати повноцінно.

Враховуючи проблемність застосування онлайн технологій в мистецьких спеціальностях, дана тема **потребує додаткового вивчення** та експериментального дослідження.

5. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ТРАНСЛІТЕРАЦІЯ / REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Бондаренко, А. І., 2020. Дистанційна освіта музикантів-виконавців: проблеми та перспективи, *Імідж сучасного педагога*, 3 (192), 69-72. DOI:[https://doi.org/10.33272/2522-9729-2020-3\(192\)-69-72](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2020-3(192)-69-72).
2. Краснова, А. В., Ярославцева М. І., Пехарева С. В., 2020. Методи й форми підготовки здобувачів освіти до науково-дослідницької діяльності в умовах дистанційного навчання/ *Інноваційна педагогіка*, 28, 165-169. DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2020/28.30>.
3. Сологуб, Д. Ю., 2020. Дистанційне навчання у класі гітари. *Інноваційна педагогіка*, 27, 172-175. DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2020/27.34>.
4. Васильєва, Л., 2017. Досвід формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до використання технології дистанційного навчання. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 7, 48-58.
5. Зорін, В. В., 2018. Методичні аспекти роботи піаніста-концертмейстера у хореографічному класі. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 5: Педагогічні науки: реалії та перспективи*, 65, 42-45.

6. Кравченко, І. А., 2014. Специфіка роботи концертмейстера хореографічних дисциплін. *Мистецька освіта в Україні: Проблеми теорії і практики: тези за матеріалами Всеукр. наук.-метод. конф.-семінару. 27-28 лютого 2014, Київ, Україна*. Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова, 120-122.

7. Грінченко, Т. Д., 2017. Історія виникнення та становлення професії піаніст-концертмейстер. *Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету*, 49, 280-284.

8. Болдирєв, Р. В. та ін. уклад., 1985. *Етимологічний словник української мови*. Київ: Наук. думка, т. 2, 569.

9. Болдирєв, Р. В. та ін., уклад., 1989. *Етимологічний словник української мови*. Київ: Наук. думка, т. 3, 548.

10. Юцевич, Ю. Є. *Словник-довідник музичних термінів* [Електронний ресурс]. Доступно: <<http://term.in.ua/indeks.html?term=%D0%9A%D0%9E%D0%9D%D0%A6%D0%95%D0%A0%D0%A2%D0%9C%D0%95%D0%99%D0%A1%D0%A2%D0%95%D0%A0>> [Дата звернення 5 Вересня 2021].

11. Лановенко-Мельник, Н. В., Басовська, С. Ю., Остапчук, Л. О., та ін., 2020. Особливості дистанційного навчання у вокально-педагогічній діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва. *Інноваційна педагогіка*, 25, 199-203.

PROBLEMS AND FEATURES OF THE CONCERTMASTER'S WORK IN THE CONDITIONS OF DISTANCE LEARNING

Alona Borshuliak,

Candidate of the Art History, Associate Professor,
Associate Professor of the department of Musical Art
Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University
Kamianets-Podilskyi, Ukraine
ORCIDID:<https://orcid.org/0000-0002-2734-8395>
alyona_bor@ukr.net

Nadiia Lavrentieva,

Candidate of Pedagogical Sciences,
Lecturer of the department of Musical Art
Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University
Kamianets-Podilskyi, Ukraine
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4198-2330>
nadjkamusic@gmail.com

Abstract. The article analyses the problems of organizing the work of the accompanist in the context of distance learning in art schools using a systematic approach. It describes the knowledge, skills, abilities and qualities that a concertmaster must have for a full-fledged professional activity. The art of concertmaster is considered as an

important and integral part of musical performance and education. By right, this type of activity belongs to music pedagogy. The universal character of the concertmaster's activity, which combines performance and teaching, is noted. Important aspects and specifics of the accompanist's work with music students using remote technologies are revealed.

A number of studies in which the authors promptly responded to the introduction of distant forms of work in the field of music education are analysed. The main directions of the accompanist's work, advantages and disadvantages of online interaction with a soloist or ensemble are considered. Emphasis is placed on the software that can be used for individual and group classes, notably Zoom, Google Meet, Skype, Viber, Messenger and Telegram.

All of them differ in the number of possible participants and not all of them can be applied for group classes. They provide an opportunity to create high-quality video communication, which allows participants to discuss the drama of the musical work, to analyse the artistic and figurative content, to outline the problematic issues that arise in the process of performance. Feedback from students and monitoring their mastery of works should be a constant practice.

The article highlights the main stages of the accompanist's work in the context of distance learning with the use of distance technologies.

Keywords: accompanist; distance learning; software; accompaniment; soloist; pianist; ensemble.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Bondarenko, A. I., 2020. Dystantsiina osvita muzykantiv-vykonavtsiv: problemy ta perspektyvy [Distance education of musicians-performers: problems and prospects], *Imidzh suchasnoho pedahoha*, 3 (192), 69-72. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2020-3\(192\)-69-72](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2020-3(192)-69-72).
2. Krasnova, A. V., Yaroslavtseva, M. I., Piekharieva, S. V., 2020. Metody y formy pidhotovky zdobuvachiv osvity do naukovo-doslidnytskoi diialnosti v umovakh dystantsiinoho navchannia [Methods and forms of preparation of students for scientific-research activity in the conditions of the distance learning], *Innovatsiina pedahohika*, 28, 165-169. DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2020/28.30>.
3. Solohub, D. Yu., 2020. Dystantsiine navchannia u klasi hitary [Distance learning in a guitar class], *Innovatsiina pedahohika*, 27, 172-175. DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2020/27.34>.
4. Vasylieva, L., 2017. Dosvid formuvannia hotovnosti maibutnoho vchytelia muzychnoho mystetstva do vykorystannia tekhnolohii dystantsiinoho navchannia [Experience in forming the readiness of future music teachers to use distance learning technology], *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii*, 7, 48-58.

5. Zorin, V.V., 2018. Metodichni aspekty roboty pianista-kontsertmeistera u khoreorafichnomu klasi [Methodical aspects of the work of a pianist-concertmaster in a choreographic class], *Naukovyi chasopys NPU im. M. P. Drahomanova. Seriya 5: Pedagogichni nauky: realii ta perspektyvy*, 65, 42-45.

6. Kravchenko, I. A., 2014. Spetsyfika roboty kontsertmeistera khoreorafichnykh dystsyplin [The specifics of the work of the accompanist of choreographic disciplines], *Mystetska osvita v Ukraini: Problemy teorii i praktyky: tezy za materialamy Vseukr. nauk.-metod. konf.-seminaru. 27-28 liutoho 2014*, Kyiv, Ukraina, Kyiv: NPU imeni M. P. Drahomanova, 120-122.

7. Hrinchenko, T.D., 2017. Istoriia vynyknennia ta stanovlennia profesii pianist-kontsertmeister [History of the origin and formation of the profession of pianist-accompanist], *Naukovi pratsi istorychnoho fakultetu Zaporizkoho natsionalnoho universytetu*, 49, 280-284.

8. Boldyriev, R. V. ta in. uklad., 1985. *Etymologichnyi slovnyk ukrainskoi movy* [Etymological dictionary of the Ukrainian language], Kyiv: Nauk. dumka, t. 2, 569.

9. Boldyriev, R. V. ta in., uklad., 1989. *Etymologichnyi slovnyk ukrainskoi movy* [Etymological dictionary of the Ukrainian language], Kyiv: Nauk. dumka, t. 3, 548.

10. Iutsevych, Yu. Ye. *Slovnyk-dovidnyk muzychnykh terminiv* [Dictionary-reference book of musical terms] [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <<http://term.in.ua/index.html?term=%D0%9A%D0%9E%D0%9D%D0%A6%D0%95%D0%A0%D0%A2%D0%9C%D0%95%D0%99%D0%A1%D0%A2%D0%95%D0%A0>> [Data zvernennia 5 Veresnia 2021].

11. Lanovenko-Melnyk, N. V., Basovska, S. Yu., Ostapchukiu, L. O., ta in., 2020. Osoblyvosti dystantsiinoho navchannia u vokalno-pedahohichnii diialnosti maibutnoho vchytelia muzychnoho mystetstva [Characteristics of distance learning in vocal and pedagogical activity of the future music art teacher], *Innovatsiina pedahohika*, 25, 199-203.

DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2021-31-196-208>
УДК 616-08(075.8)

Вержиховська Олена Миколаївна,
кандидат педагогічних наук, доцент
Кам'янець-Подільський національний
університет імені Івана Огієнка
м. Кам'янець-Подільський, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9342-0896>
verzhykhovska@kpnu.edu.ua

«ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВВЕДЕННЯ ДИСЦИПЛІН З ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В СИСТЕМУ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПРАЦІВНИКІВ ОСВІТИ».

Анотація. У статті проаналізовано інноваційні підходи до введення дисциплін з охорони здоров'я в систему підготовки майбутніх працівників освіти, зокрема, основна увага зосереджена на визначення інтегрованих показників та критеріїв